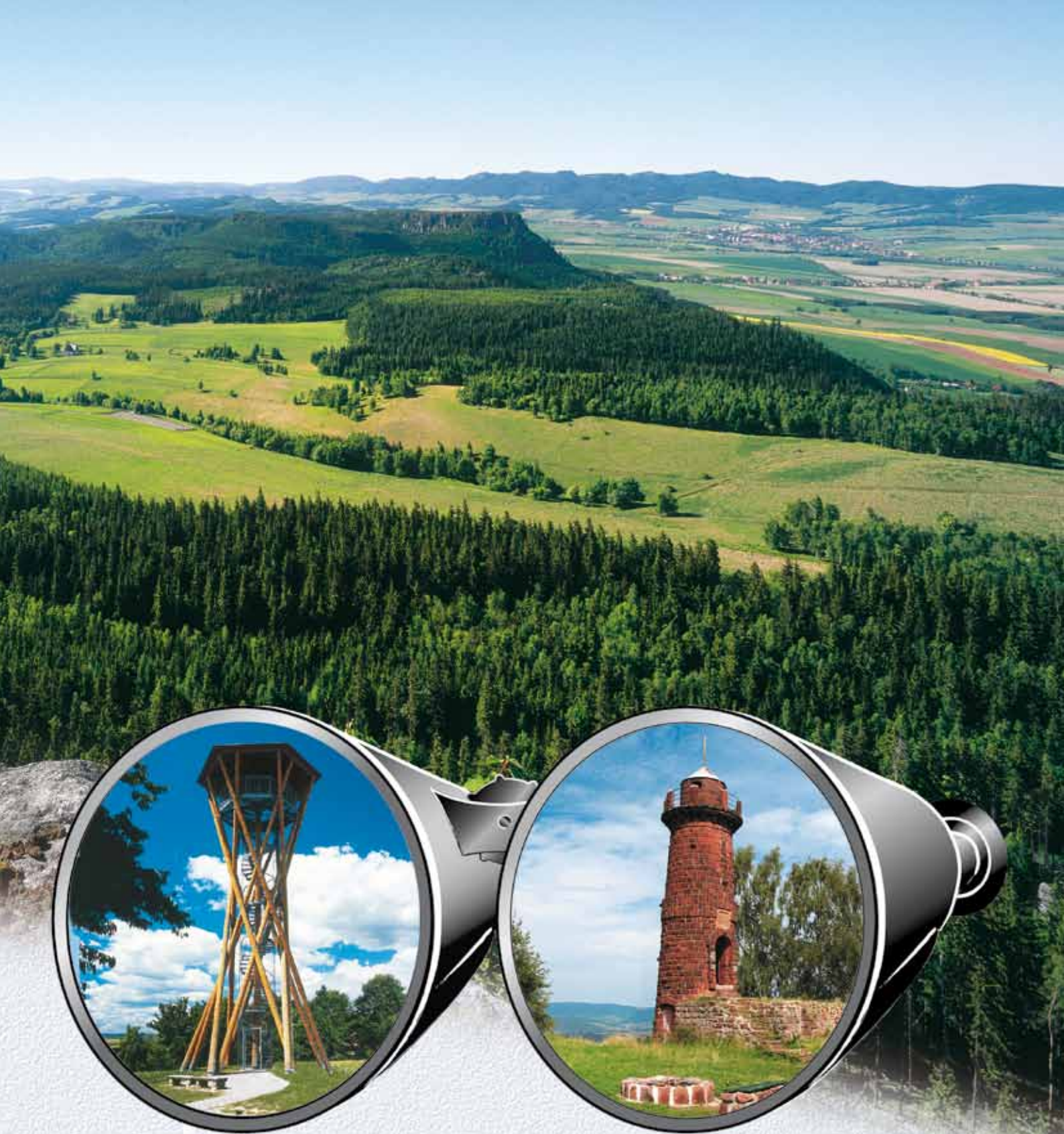

**Rozhledny,
vyhlídkové věže
a místa dalekých rozhledů
v Euroregionu Glacensis**

Rozhledny, vyhlídkové věže a místa dalekých rozhledů Euroregionu Glacensis

Od prvopočátků lidstva člověk záviděl ptákům. Jejich pohled na svět i možnost rozhledu daleko do kraje. Snad právě proto naši předkové vyhledávali místa s dalekým výhledem. Dobrá pozorovatelná měla pochopitelně velký význam. Pravěký člověk odsud mohl sledovat tah zvěře, což mu pomáhalo při zajištění potravy a přežití. Výhled umožňoval i včasné varování kmene před blížícím se nepřítelem. Čím více se v putování časem přiblížíme ke středověku, tím více vynikne právě obranná funkce všelijakých pozorovatelů. Ať již to jsou skalnaté vyvýšeniny, jako součást některých hradů, či opevněných hradíšť, nebo věže vybudované z kamene, tvořící buď poslední opěrný bod hradu, nebo důležitou součást městského opevnění. V neposlední řadě, tak jak narůstá hustota osídlení středověkých měst, přistupuje další důležitý faktor – včasné zpozorování ohně ve městě. Požár dřevěného domu, či celé ulice, doslova smrtící nepřítel řady středověkých měst, vyžaduje stálou službu na místě s dokonalým přehledem. S postupným rozvojem civilizace a zkvalitněním stavební technologie, ustupuje do pozadí strážní význam věží. S rozvojem turistiky, zhruba od druhé poloviny 19. století, získávají tato místa čím dál tím více poetičtější funkci. Právě tyto věže dodnes tvoří pozoruhodnou síť „rozhleden“ s dokonalou vyhlídkou na jednotlivá města i jejich okolí, včetně dalekých výhledů na obzor. Zvětšený počet turistů tedy zvýraznil zájem o místa s dalekým rozhledem. Holé vrcholy hor, či osamělá skaliska přímo lákaly ke zřízení vyhlídek a tam, kde výhledu bránily vzrostlé stromy, začaly turistické spolky, někdy i samotné obce stavět rozhledny. Nežrídka byly rozhledny součástí turistických chat. Rozšiřování sítě rozhleden ukončila druhá světová válka. Obrovský rozvoj letectví umožnil lidstvu zcela jiný pohled na svět. O rozhledny již nebyl zájem. Řada jich zanikla, další byly udržovány jen s mimořádným úsilím nadšenců. Až konec 20. století přináší prudkou změnu. S rozvojem spojovacích technologií jsou budovány nové kovové telekomunikační věže, které mnohdy stojí na místě bývalých rozhleden, a po dohodě s investorem jsou obnovovány vyhlídkové plošiny.

Snad právě nezadržitelný, ba někdy až šílený rozvoj techniky vrátil člověka počátku 21. století k přírodě. Stále více a více lidí prochází, či projíždí na kole naší krajinou a těší se nádhernými výhledy a obrazy, které nabízí sama příroda. Vždyť i pohled z letadla je poněkud odcizený. Je dozajista krásný, ale chybí ten přímý kontakt se stromy, skalami, přírodou, prostě celým krajem, který vás obklopuje. Jen si to sami někdy zkuste. Sedíte třeba na vrcholu skalní vyhlídky. Hluboko pod

vámi prolétá údolím řeky sportovní letadlo. Vy se mu díváte na horní plochy křídel a připadáte si volní jako ptáci. Ale jste přitom na pevné skále. Můžete se jí dotknout. Cítíte její vůni a věřte nám, skály voní. Na západě se chystá ke spánku sluníčko. Ustýlá si zvolna mezi mraky. To jsou barvy. Kdyby ten pohled namaloval malíř, řada lidí by řekla: „To je kyč.“ Ale ty skutečně nejkrásnější „kyče“ vytváří sama příroda.

Avšak dost snění. Zpátky k realitě. Zveme vás na procházku za rozhlednami a vyhlídkami Euroregionu Glacensis. Určitě nestačíme obejít všechny, ale snad vás k návštěvě některé z nich naláká naše byt' neúplná nabídka. Pokusíme se vám ukázat jak již vzpomínané věže měst, hradů, zámků a kostelů, tak rozhledny vybudované k tomu účelu i vyhlídková místa našeho euroregionu.

Uveřejněné rozhledny a místa dalekých rozhledů na české straně Euroregionu Glacensis

Krkonoše a Podkrkonoší

Sněžka, Černá hora, Žalý u Jilemnice, Hostinné, Trutnov - památník Gablenze, Trutnov - Čížkovy kameny, Zvičina

Kladské pomezí na české straně hranice

Adršpach, Střmen, Křížový vrch, Božanov, Ostaš, Ruprechtický Špičák

Orlické hory a jejich podhůří

Náchod, Dobruška, Nové Město nad Metují, Dobruška, Opočno, Osíčina u Vojenic, Velká Deštná, Skuhrov nad Bělou, Vrbice u Kostelce nad Orlicí, Potštejn, Andrlův Chlum u Ústí nad Orlicí, Žamberk - Tyršova rozhledna, Suchý vrch v Orlických horách

Polabí

Hradec Králové - Bílá věž, Chlum u Hradce Králové, Libníkovice u Třeběchovic pod Orebem, Kunětická hora, Pardubice - Zelená brána

Okolí Litomyšle, České Třebové a Lanškrouna

Toulovcova rozhledna u Jarošova, Tereška u Pasek nad Prosečí, Borůvka u Hluboké, Lázek u Lanškrouna, Kozlovský kopec u České Třebové

Králicko a Šumpersko

Králický Sněžník, Hora Matky Boží u Králík, Val - Hedeč u Králík, Háj u Šumperka

Jeseníky a Rychlebské hory

Zlatý Chlum u Jeseníku, Borůvková hora u Jeseníku, Biskupská kupa u Zlatých Hor, Venušiny misky, Praděd

Rozhledny a místa dalekých výhledů na polské straně Euroregionu Glacensis

Masív Sněžníku (Masyw Śnieżnika)

Śnieżnik, Czarna Góra, Wapniarka

Bystrické hory (Góry Bystrzyckie)

Rašeliniště u Zieleńce, Jedlnik, Jagodna,

Stolové hory (Góry Stołowe)

Szczeliniec Wielki, Narożnik, Błędne Skály

Kladská kotlina (Kotlina Kłodzka)

Twierdza Kłodzka, Twierdza Srebrnogórska,

Vladzická vrchovina (Wzgórza Włodzickie)

Góra Wszystkich Świętych, Góra Świętej Anny

Soví hory (Góry Sowie)

Grodno, Wielka Sowa, Kalenica, Bielawa - kostel

Okolí Valbřichu (Ziemia Wałbrzyska)

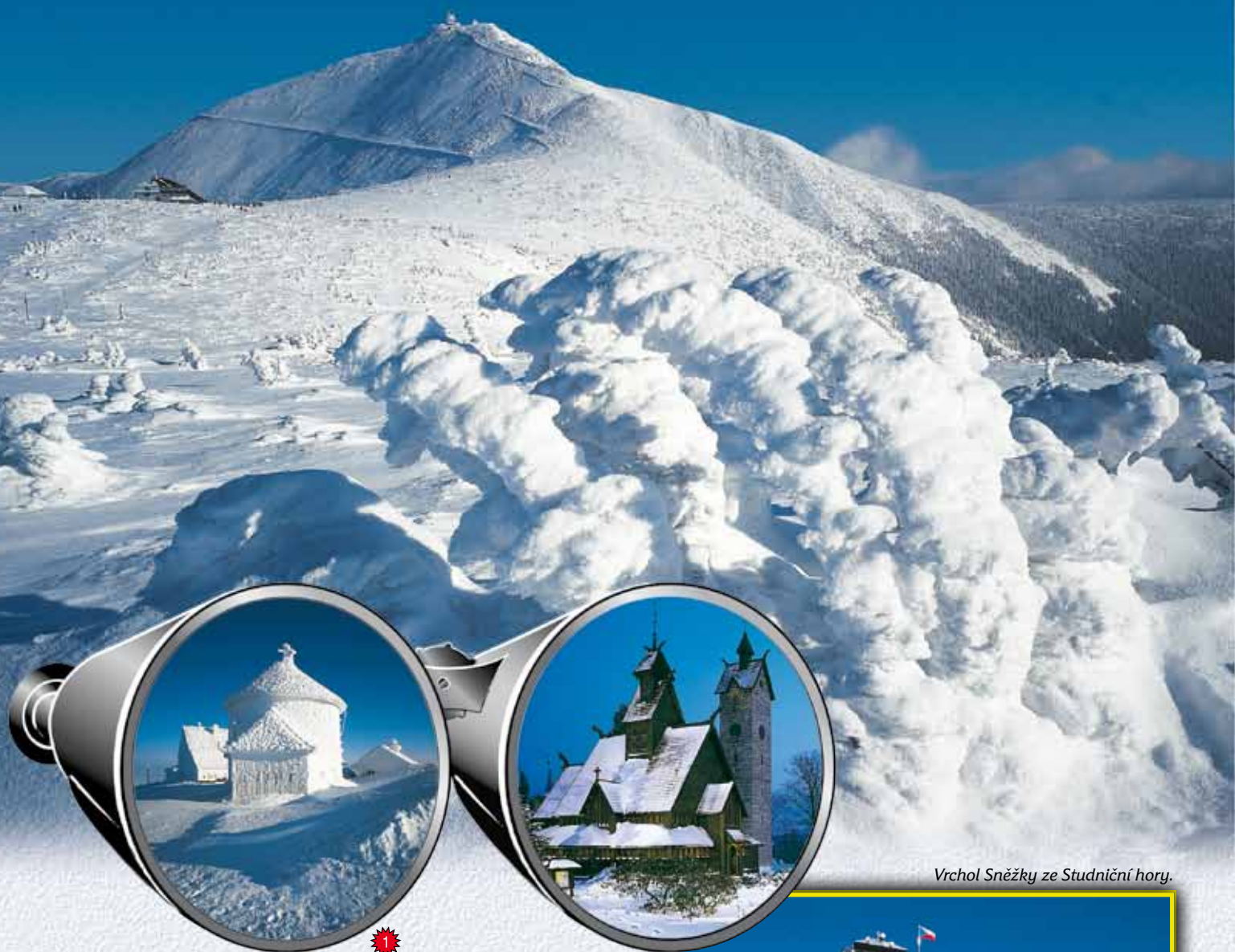
Książ, Chełmiec, Stożek Wielki

Sudetské předhůří (Przedgórze Sudeckie)

Ząbkowice Śląskie, Chojnik

Krkonoše a Podkrkonoší

Vrchol Sněžky ze Studniční hory.

¹
Kaple sv. Vavřince na vrcholu Sněžky a dřevěný kostelík Wang v polském městě Karpacz.

Prvním zastavením našeho putování je **Sněžka** (1 602,3 m n. m.), nejvyšší hora Krkonoš a současně nejvyšší bod České republiky. Procházkou po okraji vrcholové plošiny této „kupy“ svorové ruly je umožněn neomezený výhled na všechny světové strany. Vyhlídková plošina s mapkou a popisem umožňuje přesnější určení jak jednotlivých hor, tak údolí (dolů) v okolí. Přístup na vrchol je možný z několika směrů. Z Pece pod Sněžkou je možné vyjet sedačkovou lanovkou (pokud je v provozu) nebo vyšlapat po některé ze značených turistických cest, ať již Obřím dolem proti proudu Úpy, nebo přes Výrovku a Luční boudu. Protože trasy vedou cennými biologickými lokalitami, je nutné dodržovat pokyny a příkazy Správy KRNP a Horské služby. Jsou-li výchozím bodem Pomezí boudy, nabízí se krásná cesta s četnými výhledy přes Jelenku a Svorovou horu. Pěknou procházku na vrchol nabízí i modrá turistická značka z Karpacze, od dřevěného kostelíku Wang.

²

Telekomunikační věž a rozhledna na Černé hoře.

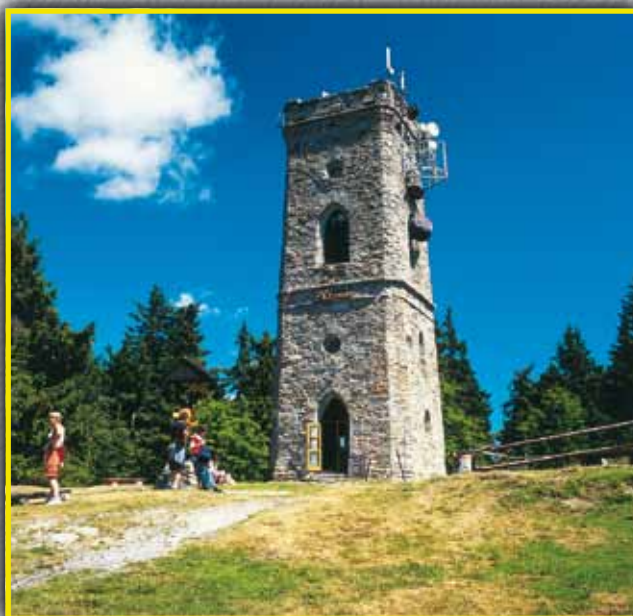
Černá hora (1299 m n. m.) byla odjakživa častým místem výletů. Není proto divu, že již na přelomu 19. a 20. století vznikla na Černé louce dřevěná vyhlídková věž, sloužící turistům až do dvacátých let. Pro dnešní vyhlídkovou věž byla využita předposlední podpěrná konstrukce bývalé lanovky, která byla roku 1981 nahrazena novou moderní. Díky občanskému sdružení Panoráma je dnes možné vystoupit po 106 schodech do výše 21 m a pokochat se výhledem nejenom na Krkonoše, ale i do české kotliny. A jak na Černou horu? Nechcete-li pěšky, stojí za to vyjet lanovkou. Z kabiny se vám postupně odkrývají stále nové a nové výhledy.

Není dost dobře možné vyjmenovat všechna místa Krkonoš, která nabízejí dobrý výhled a krásné scenérie. Za všechny ostatní uvedme ještě alespoň **Harrachovy kamenný** (1421 m n. m.) nad Dvoračkami. Při dobré viditelnosti je odsud možné přehlédnout téměř celé Krkonoše.

Severozápadně od Vrchlabí, na vrcholu hory **Přední Žalý** (1019 m n. m.), byla v roce 1892 vybudována jediná kamenná rozhledna na české straně Krkonoš. Iniciátorem výstavby byl hrabě Jan Harrach, ale faktem je, že to byla již třetí rozhledna postavená na tomto místě. První byla dřevěná, druhá kovová, ale technicky nevyhovující. V zimních měsících zjednodušuje cestu na vrchol lyžařský vlek, ale výhled na labské údolí a masiv Krkonoš stojí za trochu námahy i v letních měsících. K rozhledně nás přivede jak červeně značená Bucharova cesta z Jilemnice na Horní Mísečky, tak žlutá značka z Vrchlabí (cca 5,5 km).

Hostinné – zajímavý pohled na město a jeho okolí nabízí radniční věž na západní straně náměstí. Poprvé je připomínána v polovině 15. století. V roce 1525 byla k radniční budově přistavěna renesanční věž. Po požáru v roce 1610 byla přestavěna italským stavitelem C. Valmadim a ozdobena sgrafii ty. Od roku 1641 stojí v průčelí věže postavy dvou 4,80 m vysokých obrů, rolandů, v římské zbroji. Věž je zakončena ochozem a barokní bání. Radnice byla několikrát přestavována a postupem času měnila svůj vzhled. Poslední rekonstrukce stavby byla provedena v roce 2002.

Pohled na Černou a Světlou horu z golfového hřiště v Mladých Bukách.

3

Kamenná rozhledna na vrcholu Přední Žalý.

4

Renesanční radniční věž v Hostinném.

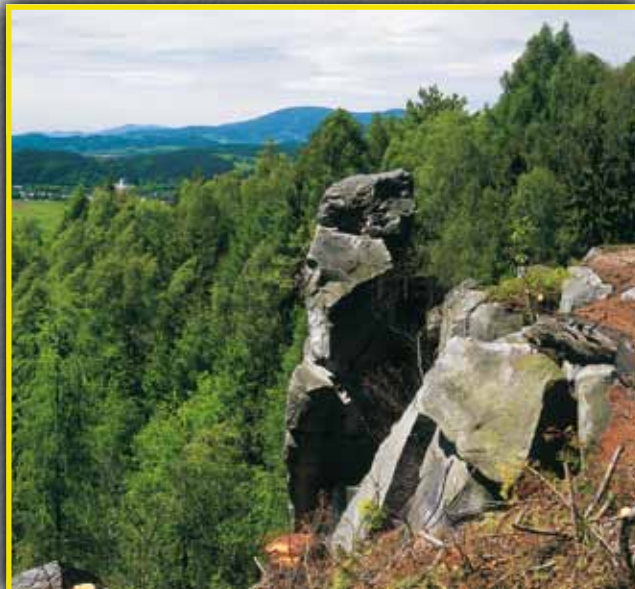

Památník maršála Ludvíka von Gablenze na Šibeničním vrchu. **5**

Unikátní vyhlídku najdeme na okraji **Trutnova**. Na Šibeničním vrchu byl v roce 1868 odhalen památník maršálu Ludvíku von Gablenzovi, který tu v roce 1866 zvítězil v jedné z bitev prusko-rakouské války. Litinový obelisk vysoký 20m je dutý a schody vedou až na vrchol vnitřkem. Od roku 1874 je místem Gablenzova posledního odpočinku. Prohlídka interiéru a výstup na vrchol je možný pouze příležitostně.

Za pozornost určitě stojí i „zatoulané“ pískovcové útvary nazývané **Čížkovy kameny**. Na východním okraji Trutnova – Poříčí vystupují vysoko nad údolí Úpy (632m n. m.). Nejhezčí přístupová cesta je z Bohuslavic nad Úpou po zelené značce. Nejprve nás přivede k jižní části. Téměř ki-

Černá hora a Přední Žalý z pohledu od Čížkových kamenů. **6**

lometrová různorodě členěná skalní stěna nabízí poněkud omezené výhledy do Podkrkonoší. Severní část je tvořena jednotlivými skalkami, z nichž vyniká „hřib“ přímo u turistické cesty a vrcholová skalka. Výhled částečně omezuje přerostlý les.

Asi 8km odsud (zelená, červená, a opět zelená turistická značka) nalezneme nejvyšší vrchol Jestřebích hor **Žaltman** (739m n. m.) se sympatickou vyhlídkovou konstrukcí, na kterou je vstup volný.

Významnou rozhlednou Podkrkonoší je **Zvičina** (671 m n. m.), vévodící celému kraji. Po řadě sporů mezi českými a německými turisty tu byla vybudována Raisova turistická chata a k ní, v roce 1926, přistavěli vyhlídkovou věž se skleněnou otáčivou kopulí. Rozhledna není v současné době přístupná. Přesto však výhled ze samotného vrcholu umožňuje při dobré viditelnosti rozhled na rozsáhlou oblast Čech (místní tvrdí až jednu třetinu). Vrchol je křižovatkou turistických cest a je přístupný silničkou i motoristicky. Buď z Dolní Brusnice, nebo od Miletína.

Jako rozhledna je dnes využívána věž děkanského kostela sv. Jana Křtitele ve **Dvoře Králové nad Labem**.

Raisova turistická chata na vrcholu Zvičiny. **7**

Zvičina.

Adršpašsko-teplické skály, Křížový vrch, Jiráskovy Skály, Ostaš a Broumovské stěny

„Velkoměstem“ mezi pískovcovými skalními městy jsou **Adršpašsko-teplické skály**. Bizarní skalní objekty dozajista vyburcují fantazii každého návštěvníka. Jak vyplývá ze samotného názvu místa, je tvořeno dvěma skalními oblastmi. Severní část, Adršpašské skály, je táhlou Vlčí roklí oddělena od jižních Teplických skal. Celé území nabízí řadu nádherných vyhlídkových ploch, zvláště pak, je-li návštěvník horolezec. Ale ani běžný turista není ochuzen. Dokonce se zde nabízí několik líbivých vyhlídkových míst.

Starozámecký vrch – zřícenina hradu Adršpach. Najdeme jej jihozápadně od Dolního Adršpachu, od vstupu do skal po červené, později po žluté značce (celkem asi 2 km). Hrad byl založen ve 13. století. Dochovaly se zbytky sklepu ve skále a nepatrné části zdiva. Cestu k hradu lemují impozantní skalní věže oblasti zvané Království.

Skalní hrad Střmen. Nachází se v areálu Teplických skal, asi necelý kilometr od vstupu do skalního města. K jeho pozůstatkům vede strmý výstup po schodech a žebřících. Není známo, kým byl založen, později patřil, stejně jako Adršpach, pánům z Dubé. Oba hrady byly pravděpodobně zbořeny Slezany.

Skály (Jiráskovy Skály). Působivou vyhlídkou jsou Jiráskovy Skály. Zbytky hradní zříceniny nedaleko obce Skály v jižní části skalní oblasti, nazývané také Bischofstein, čili Biskupský kámen. Pravděpodobně byl založen na konci 14. století. Zbytky zdí a kleneb, které

8

Pohled z Adršpašského hradu na skalní město.

tu dnes nacházíme, pocházejí z novější tvrze vybudované kolem roku 1546. Zámeček Skály ve stejnojmenné obci byl postaven roku 1666 a empírově přestavěn roku 1825. Zajímavý výhled nabízí i vrch **Čáp** (786 m n. m.) na protější straně údolí. (Po zelené značce asi 2 km od obce.)

Jestliže do Adršpašských skal proudí v průběhu sezóny až desetitisíce návštěvníků, protější **Křížový vrch** stojí stranou jejich zájmu. Tato oblast je navštěvována hlavně horolezci a milovníky klidné přírody. Název dostal vrch podle křížové cesty. Tvoří ji soubor litinových reliéfů a končí na vrcholové plošině, kde je železný kříž. Právě z hrany plošinky se nabízí krásný pohled na scenérii Adršpašských skal a jejich okolí. Výhled uzavírá hřeben Krkonoš s hrotem Sněžky.

9

10

Vyhlídkové body, které jsou vybudovány na skalních věžích bývalých hradů Střmen a Skály.

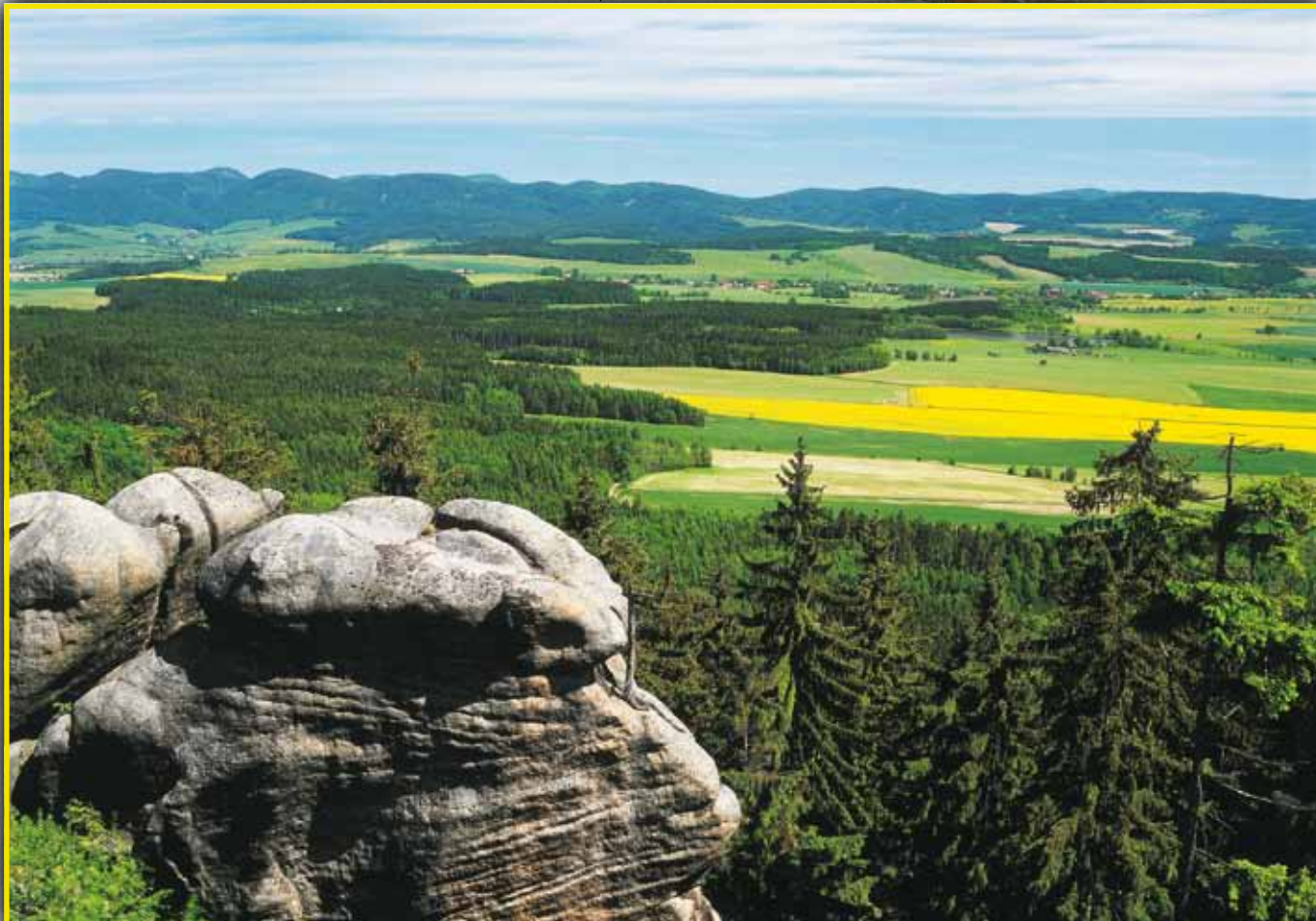

Z hradu Skály Ize přehlédnout celé Policko až k Orlickým horám. ¹¹

Jako přirozená hradba chránící vnitrozemí se mezi Broumovskem a okolím Police nad Metují vypíná masiv **Broumovských stěn**. Nenajdeme tu žádné dominantní věže jako v předchozích oblastech, ale řadu roklí, žlebů a míst s báječnou vyhlídkou. Za všechny jmenujme alespoň tři. **Hvězda** – vyhlídka u kaple Panny Marie Sněžné, **Supí hnízd** – vyhlídka nad Kovářovou roklí (jen malá odbočka z cesty A. Jiráska) a **Modrý kámen** (686 m n. m.) (po červené zn. asi 3,5 km od Hvězdy) – skalní vyhlídka s výhledem na Broumovsko.

Výhled z Hvězdy do Broumovské kotliny na Javoří hory. ¹²

Z pohledu od Božanova je vrch Koruna skutečnou dominantou.

Pod Broumovskými stěnami, na samé hranici s Polskou republikou se rozkládá obec Božanov. Dominantou obce a okolní krajiny je strmý vrch **Koruna** (769 m n. m.), který poskytuje rozhled na část Broumovské kotliny, polskou Hejšovinu (Szczelinię) a Bor a za dobrého počasí i na Jeseníky.

Při návštěvě tohoto svérázného koutu naší vlasti nelze opomenout vrch opředený mnoha pověstmi – **Ostaš** u Police nad Metují. Stolový vrch, zdaleka poznatelný svým typickým tvarem, skrývá skalní bludiště. Modrá turistická značka vytváří okruh Horním Labyrintem od parkoviště až k nejvyššímu bodu (700 m n. m.), tzv. Frýdlantské vyhlídce. Odměnou za námahu při procházení bludištěm Labyrintu je krásný výhled na Broumovské stěny. Aby tato oblast byla kompletní, nelze opomenout rozhlednu, kterou se od roku 2002 může pyšnit nejvyšší vrchol Javoří hor – **Ruprechtický Špičák** (880 m n. m.), tyčící se nedaleko česko-polských hranic. Po zdolání 100 schodů nabízí telekomunikační věž z výšky 22 metrů výhled na Broumovsko, Krkonoše, Javoří hory, polské Soví hory

Kaple Panny Marie Sněžné na Hvězdě a kovová rozhledna na Ruprechtickém Špičáku.

a směrem jižním na Orlické hory. Na Ruprechtický Špičák vede modrá značka z Meziměstí (9 km) nebo žlutá značka z Ruprechtic (6 km) - obě trasy jsou zakončeny prudkými výstupy. Pro méně zdatné se nabízí možnost dojet autem do horní části obce Ruprechtice, odkud je to na Špičák 3 km. Rozhledna je volně přístupná.

Broumovská kotlina tonoucí v nízké inverzi s Broumovskými stěnami, Hejšovinou a Borem při pohledu z rozhledny na Ruprechtickém Špičáku.

Orlické hory a jejich podhůří

Pohled z Jiráskovy chaty na Dobrošově směrem k Orlickým horám.

Nové Město nad Metují bylo založeno roku 1501. Součástí pozdně gotického města byl i hrad, v letech 1558 – 68 přestavěný na renesanční zámek. Barokní vzhled mu vtiskla přestavba v letech 1651 - 60 podle projektu arch. C. Luraga. V letech 1909 - 15 byl celý zámecký areál

Jiráskova turistická chata na Dobrošově a věž náchodského zámku.

Původně gotický **hrad Náchod** byl založen v polovině 13. století jako pevnost chránící průsmyk z Čech do Kladska. Do 18. století prošel mnoha stavebními úpravami, především renesančními a barokními. V běhu času se zde vystřídaly mnohé významné rody, ba i čeští králové. Návštěvníci mohou zhlédnout město Náchod a jeho okolí nejen ze zámecké věže, ale i z teras. Na protější straně údolí je pak dobře vidět i Jiráskova **Jiráskova turistická chata** na **Dobrošově** s rozhlednou.

Pohled z věže novoměstského zámku na krásné renesanční náměstí.

Věž v Dobrušce je součástí renesanční radnice ze 16. století.